

**NEZAKONITA TELEVIZIJA PREK INTERNETNEGA
PROTOKOLA (IPTV) V EVROPSKI UNIJI**
RAZISKAVA O SPLETNIH POSLOVNIH MODELIH, S KATERIMI
SE
KRŠIJO PRAVICE INTELKTUALNE LASTNINE — 3. FAZA

Povzetek

NEZAKONITA TELEVIZIJA PREK INTERNETNEGA PROTOKOLA (IPTV) V EVROPSKI UNIJI

POVZETEK

Poročilo o ekonomski, pravni in tehnični analizi

november 2019

POVZETEK

Ozadje

Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) je leta 2018 prek Evropskega opazovalnega urada za kršitve pravic intelektualne lastnine naročil raziskavo o kriminalu, povezanem s televizijo prek internetnega protokola (IPTV), v Evropi. Namen raziskave je bil izboljšati razumevanje načinov izvajanja nezakonite IPTV in delovanja poslovnih modelov v okviru tega pojava ter s tem zagotoviti podlago za poznejšo opredelitev možnih odzivov za učinkovitejše soočanje s tem izzivom.

Raziskavo je izvedel Centre for Intellectual Property Policy and Management (CIPPM) Univerze v Bournemouthu, ki je ustanovil skupino raziskovalcev na področju zakonodaje, ekonomije in računalništva ⁽¹⁾. Raziskovalni skupini je pomagala skupina strokovnjakov, ki je vključevala imetnike pravic, predstavnike organov kazenskega pregona, regulativne organe, skupine civilne družbe in družbe za digitalno varnost ⁽²⁾.

To poročilo je bilo pripravljeno kot interdisciplinarna študija, v kateri so se raziskovali pravni, tehnični in ekonomski vidiki nezakonite IPTV. To je prva večja študija, v okviru katere so bili pregledani obstoječa literatura, zakonodajni okvir in sodna praksa v EU ter ponuja pripravljeno strukturo analizo obstoječih poslovnih modelov v zvezi z nedovoljeno dobavo televizijskih vsebin prek interneta. Poleg tega študija vsebuje rezultate prve ocene glede razsežnosti nezakonite IPTV v EU v smislu aktivnih uporabnikov in nezakonitih prihodkov iz dejavnosti, s katerimi se kršijo pravice intelektualne lastnine.

Metodologija in podatki

Obstoječe študije ⁽³⁾, katerih namen je količinsko opredeliti obseg ekonomskega učinka nezakonite IPTV, dosledno poročajo o trendu vse večje razširjenosti nedovoljene IPTV na svetovnih trgih ⁽⁴⁾. Cilj tega poročila je bil oceniti število posameznikov, vpletenih v potrošnjo nedovoljene IPTV, in prihodke, ki jih lahko ustvarijo ponudniki IPTV, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. Da bi zagotovili resnično primerljivost ocen med državami članicami EU, količinska ocena temelji na

⁽¹⁾ Raziskovalno skupino Univerze v Bournemouthu je vodil profesor Maurizio Borghi, vanjo pa so bili vključeni tudi profesor Vasilis Katos, dr. Antanina Garanasvili in dr. Marcella Favale kot glavni preiskovalci ter profesorica Dinusha Mendis, Dimitra Poutouri in Dimitris Mallis kot sopreiskovalci.

⁽²⁾ V skupini strokovnjakov so sodelovali Bogdan Ciinaru (Europol), Tim Cooper (Premier League), Richard Crisp (BT), Callum Cryer (urad Združenega kraljestva za intelektualno lastnino), Mattia Epifani (Re@lity Net), Matteo Feraboli (Sky Italia), Jose Luiz Gomez (španska policija), Gabor Ivanics (Eurojust), Jerry Gee (Kudelski-Nagra), Phillip Davies (Sky UK), Robert Kiessling (Sky UK), George Kyne (An Garda Síochána), David Lowe (urad Združenega kraljestva za intelektualno lastnino), Yuliya Morenets (TAC International), Mark Mulready (Irdeto), Marco Musumeci (UNICRI), Mathilde Persuy (Hadopi), Marco Signorelli (DCP), Laura Vilches (La Liga), Alessandro Rossetti (SoftStrategy), Kevin Taylor (Comcast), Lars Underbjerg (Nordic Content Protection), Didier Wang (Hadopi).

⁽³⁾ Kudelski Group – enota za kibernetško varnost (2016), Hadopi (2018), Nordic Content Protection (2017), Sandvine (2017), The Industry Trust (2016).

⁽⁴⁾ Glej Prilogo I spodaj.

uradnih in usklajenih virih podatkov. Kadar je bilo mogoče, so bili uporabljeni podatki uradnih Eurostatovih raziskav v gospodinjstvih. Pri študiji so sodelovali tudi deležniki observatorija EUIPO. Študija temelji na podatkih in znanju, ki so jih prispevali strokovnjaki, o pogojih na trgu IPTV.

Poslovni modeli na trgu z nedovoljeno IPTV so opredeljeni v skladu z metodologijo, ki jo je razvil urad EUIPO v raziskavi o spletnih poslovnih modelih, s katerimi se kršijo pravice intelektualne lastnine ⁽⁵⁾. Analiza ekosistema poslovnih modelov nezakonite IPTV v EU vključuje veljavni pravni okvir in pomembno sodno prakso.

K preiskavi zakonodajnega okvira je prispevala tudi raziskava, izvedena v 28 državah članicah EU. Na podlagi predhodne analize pravnega reda Skupnosti o varstvu avtorskih pravic televizijskih programov je bila izvedena raziskava zadevne zakonodaje in sodne prakse držav članic v obliki vprašalnika, naslovljenega na nacionalne sogovornike. Z raziskavo je bila zbrana sodna praksa o nezakoniti IPTV, tako iz civilnih kot kazenskih postopkov, in so bile opredeljene razlike v veljavni zakonodaji med nacionalnimi jurisdikcijami.

Analiza zakonodajnega okvira

Zakonodaja Evropske unije zagotavlja obsežno zaščito pred nedovoljenim prenosom televizijskih programov prek interneta, ki zajema zelo različne dejavnosti. Retransmisija zračnega, satelitskega ali kabelskega signala, snemanje televizijskih programov v oblaku, zagotavljanje hiperpovezav do pretakanja v živo prek pametnih televizorjev in indeksacija hiperpovezav so v skladu s členom 3 Direktive o informacijski družbi dejanja priobčitve del javnosti. Vendar niso vse pravice televizijskih programov v EU zaščitene na enak način. Pravice za vsebine v televizijskih programih so zaščitene pri pretakanju v živo in na zahtevo. Nasprotno pravice radijskih in televizijskih organizacij za signal veljajo le za pretakanje posnetkov programov na zahtevo (ali njihov prenos na napravo). Le v sedmih državah članicah (Avstrija, Češka republika, Danska, Finska, Romunija, Švedska in Združeno kraljestvo) so pravice radijskih in televizijskih organizacij razširjene tudi na pretakanje v živo. Poleg tega je sprejemanje televizijskega signala prek nedovoljenih pretočnih naprav kršitev pravice reproduciranja iz člena 2 Direktive o informacijski družbi.

Medtem ko je raven zaščite vsebin televizijskih programov pred nezakonito IPTV visoka, športni dogodki kot taki v skladu z zakonodajo EU niso predmet varstva avtorskih pravic. Vendar avdiovizualni posnetki športnih dogodkov na podlagi „svobodnih in ustvarjalnih izbir“ režiserja posnetka verjetno izpolnjujejo pogoje za obstoj avtorske pravice. Poleg tega avtorske pravice verjetno veljajo tudi za dela in druge predmete varstva, ki so običajno vključeni v posnetek in prenos športnih dogodkov (kot so posnetki zvoka v ozadju, avtorska glasba in grafična dela).

Pravni red Skupnosti ne zagotavlja popolne gotovosti glede tega, ali sočasna retransmisija brezplačnega signala IPTV, vključno z okvirjanjem, in prenos signala IPTV distributerju signala z neposrednim oddajanjem pomenita dejanje priobčitve iz člena 3 Direktive o informacijski družbi. Oba

⁽⁵⁾ EUIPO, Raziskava o spletnih poslovnih modelih, s katerimi se kršijo pravice intelektualne lastnine – 1. faza, Establishing an overview of online business models infringing intellectual property rights (Pregled spletnih poslovnih modelov, s katerimi se kršijo pravice intelektualne lastnine), julij 2016.

scenarija sta obravnavana v novi Direktivi o spletnih prenosih (2019/789), ki se bo v zakonodaje držav članic prenesla do junija 2021.

Analiza poslovnih modelov, s katerimi se kršijo avtorske pravice

Distribucija IPTV, s katero se kršijo avtorske pravice, kaže različne vzorce, in sicer od dobro organiziranih velikih poslovnih struktur do posameznih podjetij. Čeprav zagotavljajo isto stvar, tj. dostop do kanalov, ki se pretakajo v živo, se ponudniki nezakonite IPTV razlikujejo glede na platformo, na kateri je dostop do IPTV na voljo, ciljno publiko, strategije določanja cen in druge elemente, kot so dodatni izdelki (video na zahtevo, prodaja TV-komunikatorjev) in prisotnost na družbenih medijih. Kršitev se lahko začne že, ko nelicenciran ponudnik vsebin zakonito pridobi pretok od distributerja ali ponudnika vsebin in ga da na voljo tretjim osebam, s čimer prekrši pogoje uporabe. Te tretje osebe so lahko končni uporabniki in potrošniki vsebin ali posredniki. Slednji lahko z nadaljnjo prodajo ustvarjajo dobiček.

Tehnološki razvoj, kot sta vse večja penetracija širokopasovnega interneta in večja hitrost interneta, ne omogoča le dostopa do zakonitih virov IPTV, ampak poenostavlja tudi dostop do tistih, ki so nezakoniti. Pri obravnavanju vpliva nezakonite IPTV je treba upoštevati tehnološke izzive, kar še povečuje kompleksnost analize. Čeprav obstajajo različni načini distribucije, je analiza pokazala, da se pri nezakoniti IPTV najpogosteje uporabljajo trije široko opredeljeni poslovni modeli:

- model naročnine na nezakonito IPTV, pri kateri stranke z naročilom storitve in plačilom naročnine dobijo neposreden dostop do več televizijskih kanalov. Vsebine IPTV so na voljo za neposreden pretok na nezakonitih spletnih mestih ali prek aplikacij za mobilne naprave. Ta poslovni model temelji na prodaji nedovoljenih naročnin na IPTV strankam, prihodke pa ustvarja z mesečnimi plačili, ki se pobirajo od naročnikov,
- model trgovanja med podjetji: Ta poslovni model je usmerjen v nadaljnjo prodajo paketov kanalov IPTV in opreme za nadaljnjo prodajo nezakonite IPTV. To vrsto poslovnega modela je mogoče opisati kot model trgovanja med podjetji ali model prodaje na debelo. Pogosto je kombinirana z omenjenim poslovnim modelom prodaje neposrednih naročnin. V tem primeru ponudniki nedovoljene IPTV prihodke dobivajo iz dveh virov: mesečna plačila, pobrana od gledalcev nedovoljene IPTV, in plačila, pobrana od preprodajalcev nedovoljene IPTV,
- model portala za pretakanje, pri katerem so zbrane povezave do spletnih mest za pretakanje in dane na voljo končnim uporabnikom. Pretakanje IPTV se ponuja brezplačno in pogosto pri slabši kakovosti v primerjavi s spletnimi mesti IPTV na naročnino. Ker se pretočne vsebine zagotavljajo brezplačno, nedovoljeni ponudniki ustvarjajo prihodke prek posrednih virov, širjenja zlonamerne programske opreme ali zbiranja plačil za ogled in za klik iz oglasov.

Zanimivo je, da analiza kaže, da se dobava nezakonite IPTV v glavnem zanaša na isti „ekosistem“, ne glede na poslovne modele, ki jih uporabljajo kršitelji. Za ekosistem je značilno sodelovanje številnih akterjev, ki ustrezajo posameznim funkcijam v dobavi nezakonite storitve. Analiza je opredelila 21 akterjev v štirih plasteh distribucije vsebin: vir vsebin, omrežje za gostovanje, čelna (front-end) dobava in aplikacije.

Ekonomska analiza

Ekonomska analiza se je izvedla, da bi se ocenila dva ključna elementa:

- število uporabnikov, ki dostopajo do nedovoljenih vsebin IPTV,
- prihodki, ki jih ustvarijo ponudniki naročnine na IPTV, s katero se kršijo avtorske pravice.

Ocena je bila izvedena za celoten trg EU-28, pa tudi za vsako posamezno državo članico. Glavne ugotovitve so:

**3,6 % Evropejcev (13,7 milijona prebivalcev EU-28)
pretaka nedovoljeno IPTV**

**Ponudniki IPTV, s katero se kršijo avtorske pravice, so v letu 2018 ustvarili
941,7 milijona EUR nezakonitih prihodkov**

**Povprečen posamezni uporabnik za nezakonito IPTV na mesec porabi
5,74 EUR**

Obseg potrošnje nedovoljene IPTV se v državah članicah zelo razlikuje. Spletna nezakonita IPTV je najbolj razširjena na Nizozemskem in Švedskem, kjer po ocenah do nezakonite IPTV dostopa skoraj 9 % prebivalstva. Najmanj je nezakonita IPTV razširjena v Romuniji (0,7 %) in Bolgariji (1,3 %).

Pri oceni nezakonitih prihodkov se jasno pokaže, da je velikost trga v smislu skupnega prebivalstva pomemben dejavnik. Samo uporabniki v Združenem kraljestvu, Franciji in Nemčiji v povprečju porabijo 532,4 milijona EUR, kar je 57 % vseh prihodkov, ki jih ustvarijo ponudniki naročnine na nedovoljeno IPTV.

Poraba povprečnega posameznega uporabnika za nedovoljeno IPTV se med državami EU močno razlikuje. Potrošniki v državah, kot so Finska, Nizozemska in Francija, so pripravljeni plačati več kot 6 EUR na mesec za gledanje nedovoljene IPTV. Nasprotno ljudje na Slovaškem, Madžarskem in Poljskem porabijo samo 2,5 EUR na mesec. Jasno je, da se potrošniki razlikujejo ne le glede pripravljenosti kršiti zakon, ampak tudi glede pripravljenosti plačati dostop do vsebin nezakonite IPTV. Pri opredelitvi različnih cen nezakonite IPTV je treba upoštevati številne dejavnike, vključno s stopnjo spletnega piratstva, dojemanjem kršitve, povprečnimi dohodki in cenami dostopa do IPTV prek zakonitih virov.

Analiza izvrševanja in sodne prakse

Imetniki pravic se lahko poslužujejo civilnih in kazenskih ukrepov izvrševanja. Civilni ukrepi izvrševanja se uporabljajo zoper neposredne kršitelje in posrednike, vključno s posredniki, katerih storitve so bile uporabljene za kršitev. Zaproši se lahko za sodno prepoved, naslovljeno na ponudnike internetnega dostopa, da se omejijo kršitve IPTV; ta vsaj v nekaterih državah članicah vključuje odredbe za blokiranje pri prenosu v živo, ki preprečujejo dostop do strežnikov za pretakanje med oddajanjem določenega dogodka ali niza dogodkov. Takšne odredbe so lahko usmerjene tudi v preprečevanje prihodnjih kršitev, vendar zanje velja, da morajo biti sorazmerne. Poleg tega lahko internetni posredniki prejmejo odredbe za razkritje informacij o kršiteljih, vendar razkritje informacij o končnih uporabnikih storitev nezakonite IPTV morda ni združljivo z zakonodajo EU o varstvu podatkov.

Zoper komercialne kršitelje IPTV so v vseh državah članicah EU na voljo tudi kazenski ukrepi. Sodna praksa držav članic zajema pomembne primere kazenskih pregonov posameznikov, vpletenih v nezakonito IPTV. V nekaterih primerih so bile kršiteljem izrečene dolge zaporne kazni.

Sklepi in pogled v prihodnost

Ta raziskava prispeva k razumevanju pojava nezakonite IPTV, saj ponuja obsežno interdisciplinarno analizo tega vprašanja. To poročilo za namene analize nezakonitega ekosistema IPTV združuje pravne, ekonomske in tehnološke vidike. Poleg tega raziskava vsebuje rezultate prve kvantitativne ocene glede razsežnosti nezakonite IPTV v EU v smislu aktivnih uporabnikov in prihodkov, ustvarjenih s takimi nezakonitimi dejavnostmi.

Glavne ugotovitve tega poročila potrjujejo znatno razširjenost dejavnosti nezakonite IPTV v državah EU. Razmere v državah članicah niso enotne, saj se veliko dejavnikov, kot so stopnje spletnih kršitev, dojemanje intelektualne lastnine in splošno povpraševanje po IPTV, razlikuje. Na ravni EU-28 je 3,6 % prebivalstva vključenega v potrošnjo nedovoljene IPTV. Prek teh uporabnikov so ponudniki IPTV, s katero se kršijo avtorske pravice, ustvarili skoraj 1 milijardo EUR nezakonitih prihodkov. Zakonodajna in tehnična analiza potrjuje, da se podjetja in vlade pri reševanju vprašanja nezakonite IPTV srečujejo z več izzivi.

NEZAKONITA TELEVIZIJA PREK INTERNETNEGA PROTOKOLA (IPTV) V EVROPSKI UNIJI

RAZISKAVA O SPLETNIH POSLOVNIH MODELIH, S
KATERIMI SE
KRŠIJO PRAVICE INTELEKTUALNE LASTNINE — 3. FAZA

Povzetek

